

รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์
Model of Educational Management to Enhance Career Skills and Employment
of Students in Small Secondary Schools, Secondary Educational Service
Area Office in Nakhon Chai Burin Province Group

ศราวุธ ศรีหาบุญตัน* ชูเกียรติ วิเศษเสนา** และ วรสิทธิ์ รัตนวราหะ***

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*, **, ***

Sarawut Srihabuntan* Chookiat Wisetsena** and Worasit Rattanavaraha***

Faculty of Education Vongchavalitkul University*, **, ***

Corresponding author E-mail: sarawut_sri@vu.ac.th

(Received: April 17, 2024; Revised: April 24, 2024; Accepted: April 28, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ 2) สร้างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ 3) ประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ การวิจัยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ด้วยการสนทนากลุ่ม และตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ กลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 95 โรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น 0.93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เพื่อจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ผลการวิจัย พบว่า 1) โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ มีความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียน จำนวน 8 ด้าน คือ (1) ด้านการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการพัฒนาอาชีพ (2) ด้านการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ (3) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา (4) ด้านการวัดความถนัดด้านอาชีพและความถนัดด้านวิชาการของนักเรียน (5) ด้านการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ (6) ด้านการสร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ (7) ด้านการศึกษาความต้องการตลาดแรงงาน (8) ด้านการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ 2) รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการ

มีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ ประกอบด้วย (1) หลักการและเหตุผล (2) วัตถุประสงค์ (3) สาระสำคัญ (4) แนวทางสู่การปฏิบัติ (5) เงื่อนไขความสำเร็จ และ (6) รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการศึกษา, เสริมสร้างทักษะอาชีพ, การมีงานทำ

Abstract

This research aims to: 1) examine the essential requirements for providing education that enhances career skills and employment opportunities for students in small secondary schools within the Secondary Educational Service Area Office of Nakhon Chai Burin Province; 2) develop an educational management model to improve career skills and employment for these students; and 3) assess the effectiveness of the educational management model in enhancing career skills and employment for students in the same context. The study was executed in three phases: Step 1 entailed analyzing the essential requirements for delivering education aimed at improving job skills and employment opportunities for students within the Secondary Educational Service Area Office of Nakhon Chai Burin Province. The sample group consisted of 95 secondary schools. The research instrument consisted of questionnaires with a reliability exceeding 0.85. Step 2 entailed the development of an educational management model aimed at improving professional skills and employment opportunities for students within the Secondary Educational Service Area Office in Nakhon Chai Burin Province, facilitated by group talks with seven experts. Step 3 entailed evaluating the educational management model to enhance vocational skills and employment of students in small secondary schools in the mentioned area. The sample group consisted of 95 small secondary schools and 7 experts. The instrument used was a questionnaire with a reliability of 0.93. Data were analyzed by finding the mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D), and analysis to rank the importance of needs ($PNI_{modified}$)

The research findings revealed that small secondary schools under the Office of the Secondary Education Area in Nakhon Chai Buri Province had a significant need to organize education that enhanced students' vocational skills and employment opportunities. This need covered eight key areas: (1) enhancing teachers' competence in career development, (2) motivating students to choose a career path, (3) developing learning resources within educational institutions, (4) assessing students' vocational and academic aptitudes, (5) evaluating the outcomes of education management aimed at enhancing vocational skills and employment, (6) raising awareness about vocational education and career opportunities, (7) analyzing labor market demands, and (8) developing curricula that promoted vocational skills and employability. Based on these needs, a model of education management was developed for small secondary schools in the province. The model consisted of five main components: (1) principles and rationale, (2) objectives, (3) key elements aligned with the eight identified areas, (4) implementation guidelines, and (5) conditions for success. The study concluded that the proposed model was both feasible and highly beneficial for improving vocational skills and employment outcomes among students

in small secondary schools under the Office of the Secondary Education Area in Nakhon Chai Buri Province.

Keywords: Educational Management Model, Enhance Career Skills, Employment

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หัวใจของการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาคือการจัดวางเส้นทางการศึกษาสู่การประกอบอาชีพให้กับนักเรียน เป็นรายบุคคล ซึ่งถือเป็นบทบาทที่สำคัญของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาแต่ละแห่งจะต้องมีรูปแบบการบริหารจัดการหรือ สร้างเครื่องมือเพื่อให้นักเรียนได้ค้นพบตัวตนของนักเรียนรวมถึงเพื่อไม่ให้เกิดการสูญเสีย การลงทุนการจัดการศึกษาที่ไม่ตรงกับบุคลิกภาพและความถนัดของนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนต้องมีความตระหนักและสามารถจัดการศึกษาให้กับนักเรียนได้ค้นพบตัวตนและเลือกสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความถนัดทางทักษะและสมรรถนะทางอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีการประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 6 เมษายน 2560 ซึ่งในส่วน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีบทบัญญัติไว้ใน มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการ ในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริม ให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริมและสนับสนุน ให้การจัดการศึกษา ดังกล่าว มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการ จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติการดำเนินการและตรวจสอบ การดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การจัดการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ โดยพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดรูปแบบการบริหาร จัดการศึกษาแนวใหม่เพื่อนำไปสู่ความเจริญของบุคคลและสังคม รวมถึงพระราชบัญญัติระเบียบราชการกระทรวง ศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ให้มีการกระจายอำนาจทางการบริหารจัดการศึกษา ทั้งภารกิจ อำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบและ การตัดสินใจในการบริหารงานจากกระทรวงลงสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งการกระจายอำนาจทาง การศึกษาจะช่วยให้การศึกษามีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ดังนั้นกระบวนการ บริหารจัดการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้อง สนใจใฝ่รู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อที่จะทำให้การบริหารจัดการขององค์กรอยู่รอดบังเกิดผลดีและบรรลุตาม วัตถุประสงค์และตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีความสามารถและพัฒนา ตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมถึงมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสำคัญในการศึกษาต่อและการมีงานทำของนักเรียน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับทุกประเภท นอกจากนี้ยังตระหนักถึงความสำคัญและเตรียม ความพร้อมด้านวิชาชีพให้ผู้เรียนทุกระดับการศึกษา โดยได้ศึกษาและพัฒนาแบบการจัดการศึกษาทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพเพื่อแก้ปัญหาให้กับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรูปแบบในการศึกษาประกอบด้วย 1) รูปแบบการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในรายวิชา พื้นฐาน 2) รูปแบบการจัดสมรรถนะอาชีพระยะสั้นในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3) รูปแบบการจัดเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) 4) รูปแบบการจัดเตรียมพื้นฐานความถนัดในสาขาวิชาชีพในการศึกษาต่อระดับ อุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) ในทางปฏิบัติรูปแบบการจัดการศึกษาที่เน้นสมรรถนะ

ทางสาขาวิชาชีพทั้ง 4 รูปแบบดังกล่าวยังไม่เหมาะกับโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ที่มีนักเรียนต่ำกว่า 500 คน ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในชนบทห่างไกลความเจริญ เด็กส่วนมากมาจากครอบครัวยากจนและขาดความพร้อม จึงกลายเป็นเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และเมื่อเติบโตขึ้นมาก็กลายเป็นกำลังคนที่ไม่มีความรู้ของชาติหรือเป็นได้เพียงแรงงานไร้ฝีมือเท่านั้น จากปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ จึงได้วิเคราะห์ปัจจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนเพื่อไม่ให้เป็นการละทิ้งครอบครัวและชุมชน รวมถึงปัญหาด้านอาชญากรรมที่จะตามมาโดยปัจจัยด้านหนึ่งที่สามารถแก้ปัญหาได้คือ การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำให้แก่นักเรียนเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว รวมถึงการร่วมมือกับสถาบันการศึกษาใกล้เคียงในการจัดการศึกษาร่วมกันเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะด้านอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศโดยมุ่งการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่มีสมรรถนะตรงความต้องการของตลาดแรงงานตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพเมื่อนักเรียนจบการศึกษาแล้วต้องมีการเตรียมพร้อมให้มีความรู้ทักษะในการคิดทักษะการทำงานและทักษะชีวิตเพื่อรองรับการพัฒนางาน อันเป็นการสร้างรายได้สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับภูมิภาคนาถิ่นฐานของนักเรียนเป็นการเสริมสร้างฐานที่แข็งแกร่งของการสร้างเศรษฐกิจสู่เวทีการแข่งขันในเวทีโลกต่อไป ซึ่งในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำให้แก่นักเรียนยังไม่พบรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจนดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนอันจะช่วยให้เด็กนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการตัดสินใจเลือกอาชีพและการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง เป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนาากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการและรองรับในการพัฒนาประเทศ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์
- 2.2 เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์
- 2.3 เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ดำเนินการ 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ดำเนินการ 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ

ขั้นที่ 2 การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำจากหน่วยงานทางการศึกษา 1 หน่วยงานและนักการศึกษา จำนวน 14 คน

ขั้นที่ 3 การศึกษาความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์

1) ประชากร คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 125 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ ปีการศึกษา 2566 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน (Yamane) ที่ค่าความเชื่อมั่น 95% ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 95 โรงเรียนกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในแต่ละโรงเรียนมีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 4 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 3 คน (โดยการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ตารางเลขสุ่ม) รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 380 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 8 ด้าน รวม 80 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.43-0.90 และมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.86-0.96

3) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ดำเนินการ 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ จากข้อมูลในตอนต้นที่ 1

ขั้นที่ 2 จัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่หลากหลายและแตกต่างของกลุ่มคนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน รวมถึงเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ยังไม่ชัดเจนเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์

ขั้นที่ 3 ประเมินความเหมาะสมเบื้องต้นของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ ผู้วิจัยนำรูปแบบที่ปรับปรุงตามการจัดสนทนากลุ่มเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความเรียบร้อยและความถูกต้อง เพื่อส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสม คือ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประเมินใน 5 ด้าน คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) สาระสำคัญ 4) แนวทางสู่การปฏิบัติ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ รวมทั้งสิ้น 57 รายการ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ตามแนวคิดของ สมาน อัครภูมิ (2550) ที่อธิบายว่าการประเมินว่าประเมินรูปแบบจะต้องประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำรูปแบบที่ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน ประเมินความเหมาะสมแล้วไปสอบถามโรงเรียน จำนวน 95 โรงเรียน โดยในแต่ละโรงเรียนมีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 3 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 475 คน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบประเมินและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์ พบว่า โรงเรียนมีความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำของนักเรียน ใน 8 ด้านโดยมีค่า PNI ตั้งแต่ 0.41–0.84 เรียงตามลำดับดังนี้ 1) ด้านการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการพัฒนาอาชีพ 2) ด้านการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ 3) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา 4) ด้านการวัดความถนัดด้านอาชีพและความถนัดด้านวิชาการของนักเรียน 5) ด้านการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ 6) ด้านการสร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ 7) ด้านการศึกษาความต้องการตลาดแรงงาน 8) ด้านการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ

4.2 ผลการสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วยดังนี้

4.2.1 หลักการและเหตุผลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เสนอรูปแบบการจัดการศึกษาไว้ 4 รูปแบบ แต่ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

4.2.2 วัตถุประสงค์คือเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์

4.2.3 สาระสำคัญ 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการพัฒนาอาชีพ 2) ด้านการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ 3) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา 4) ด้านการวัดความถนัดด้านอาชีพและความถนัดด้านวิชาการของนักเรียน 5) ด้านการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ 6) ด้านการสร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ 7) ด้านการศึกษาความต้องการตลาดแรงงาน และ 8) ด้านการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ

4.2.4 แนวทางสู่การปฏิบัติ ได้แก่ 1) โรงเรียนกำหนด นโยบาย กลยุทธ์ พันธกิจ แผน การนำรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์ ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน (P) 2) โรงเรียนดำเนินการ กำกับติดตามการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์ ให้สอดคล้องกับรายการของสาระสำคัญของรูปแบบ (C) 3) โรงเรียนประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์ (A) 4) โรงเรียนนำผลการประเมินการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรัมย์ มาวิเคราะห์ ปรับปรุง พัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทยิ่งขึ้น

4.2.5 เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ 1) โรงเรียนต้องตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ โดยกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน 2) โรงเรียนมีการวางแผนและดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และมีการส่งเสริมสนับสนุน ทั้งด้านงบประมาณ ทรัพยากร บุคลากร ตลอดจนมีการพัฒนาศักยภาพผู้เกี่ยวข้องเพราะสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่กำหนดไว้ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูได้ปฏิบัติตาม

รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

4.3 ผลการประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์พบว่า ในภาพรวมมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.52) และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.49) ผลการวิเคราะห์รายด้านพบว่า 1) การศึกษาความต้องการตลาดแรงงาน มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.65) ความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.51) 2) การสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.51) ความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.48) 3) การวัดความถนัดด้านอาชีพและความถนัดด้านวิชาการของนักเรียนมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.48) ความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.54) 4) การสร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำทักษะอาชีพมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.54) ความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.51) 5) การเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการพัฒนาอาชีพมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.45) ความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.38) 6) การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.52) ความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.46) 7) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.73) ความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.62) และ 8) การประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.41) ความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.53)

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียน 8 ด้าน 80 รายการ คือ 1) ด้านการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการพัฒนาอาชีพ จำนวน 10 รายการ 2) ด้านการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ จำนวน 11 รายการ 3) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา จำนวน 10 รายการ 4) ด้านการวัดความถนัดด้านอาชีพและความถนัดด้านวิชาการของนักเรียน จำนวน 10 รายการ 5) ด้านการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ จำนวน 9 รายการ 6) ด้านการสร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ จำนวน 9 รายการ 7) ด้านการศึกษาความต้องการตลาดแรงงาน จำนวน 10 รายการ 8) ด้านการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ จำนวน 10 รายการ ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในการศึกษาความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดในการบริหารสถานศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะอาชีพการจัดหน่วยฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้นในระดับมัธยมศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรเตรียมความถนัดกลุ่มสาขาวิชาชีพการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำและการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำพร้อมทั้งได้สังเคราะห์แนวทางการจัดการสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมี

งานทำ จากหน่วยงานทางการศึกษา 1 หน่วยงาน และนักการศึกษา จำนวน 14 คน ได้สาระสำคัญที่สอดคล้องกัน จำนวน 8 ด้าน เมื่อนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อสอบถามความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียน จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 95 โรงเรียน รวม 380 คน พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีทร์ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = 0.57) และมีสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.49) เมื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันทั้ง 8 ด้าน พบว่า มีการปฏิบัติในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการพัฒนาอาชีพ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.55 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า การจัดการศึกษาของแต่ละโรงเรียนมุ่งเน้นในการพัฒนาวิชาการเป็นหลักในการพัฒนาครู จึงได้มุ่งเน้นพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถในการด้านวิชาการ และเมื่อวิเคราะห์ด้านสภาพที่พึงประสงค์พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีความต้องการในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ เมื่อทำการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในกลุ่ม จังหวัดนครชัยบุรีทร์ มีความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียน ทั้ง 8 ด้าน สอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวานิช (2562) ที่อธิบายว่า เมื่อผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์มาก ทำให้มีความต้องการจำเป็นในสิ่งนั้น จากการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ดังนี้ ด้านการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาด้านการวัดความถนัดด้านอาชีพและความถนัดด้านวิชาการของนักเรียนด้านการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำด้านการสร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ ด้านการศึกษาความต้องการตลาดแรงงานและด้านการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ ตามลำดับโดยสาระสำคัญของรูปแบบสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของกระทรวงศึกษาธิการ (2555) ซึ่งผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญมาสังเคราะห์ร่วมกับนักการศึกษา ทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาตามสาระสำคัญทั้ง 8 ด้าน ดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มงคล เกตุสุวรรณ (2561) ที่ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อการมีงานทำของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาพิเศษของจังหวัดชุมพร โดยสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการมีงานทำของนักเรียนเกิดจากการสังเคราะห์แนวคิดการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการมีงานทำของนักเรียน จากนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาเมื่อนำไปสอบถามโรงเรียนจึงมีความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาทุกด้านซึ่งเป็นการศึกษาที่มีกระบวนการใกล้เคียงกัน

5.2 ผลการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีทร์ โดยมีองค์ประกอบหลัก 5 ประการ คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) สาระสำคัญ 4) แนวทางสู่การปฏิบัติ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยองค์ประกอบของรูปแบบทั้ง 5 องค์ประกอบ เกิดจากการสังเคราะห์แนวคิดองค์ประกอบของ สมาน อัสวภูมิ (2550) รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2555) และธีระ รุญเจริญ (2550) มีสาระสำคัญ 8 ประการ ประกอบด้วย 1) การศึกษาความต้องการตลาดแรงงาน มี 4 รายการ 2) การสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ มี 7 รายการ 3) การวัดความถนัดด้านอาชีพและความถนัดด้านวิชาการของนักเรียน มี 4 รายการ 4) การสร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำทักษะอาชีพมี 6 รายการ 5) การเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการพัฒนาอาชีพ มี 5 รายการ 6) การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ มี 7 รายการ 7) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มี 6 รายการ 8) การประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำมี 9 รายการ ซึ่งสาระสำคัญของรูปแบบ

เกิดจากการสังเคราะห์แนวคิดของ โชคชัยอุตม (2561) สายเพชร บุญทองแก้ว (2561) ดวงนภา คนโทเงิน (2561) วชิระ ขวัญเพชร (2561) ขำ แสงจันทร์ (2561) มงคล เกตุสุวรรณ (2561) สุวิญา ชินธนาชูกิจ (2562) มัทนียา ค้อมทอง (2552) อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล (2559) กระทรวงศึกษาธิการ (2559) และรังสี ทองพันธุ์ (2555) ได้สาระสำคัญ 8 ประการ รายการ ปฏิบัติ 80 รายการ โดยทั้ง 80 รายการ ผ่านการสอบถามความต้องการจำเป็นจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู 95 โรงเรียน รวม 380 คน ผู้วิจัยนำไปร่างเป็นรูปแบบแล้วนำจัดประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อหาข้อสรุปโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งเป็น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในการเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำ รวมถึงเป็นผู้มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษา จากการประชุมสนทนากลุ่มได้ข้อสรุปโดยให้ผู้วิจัยปรับปรุง แก้ไขรายการของสาระสำคัญของรูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ายังคลุมเครือ ไม่ชัดเจน ให้มีความชัดเจนและความเหมาะสม กับนักเรียนและบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จากการปรับปรุงแก้ไขได้สาระสำคัญ 8 ประการ จำนวน 48 รายการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉลาด สาโยธา (2564) ที่ได้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านการดูแลช่วยเหลือและ คัดกรองนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยในการพัฒนารูปแบบได้สังเคราะห์องค์ประกอบจากเอกสารแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้จำนวน 7 องค์ประกอบ 98 รายการ แล้วนำไปสอบถามความต้องการจำเป็นกับผู้บริหาร สถานศึกษา จำนวน 201 คน พบว่า มีสาระสำคัญที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 7 ด้าน 91 รายการ จากนั้นไปจัดประชุมสนทนา กลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ที่ประชุมได้ข้อสรุปให้มีการปรับปรุงรายการและสาระสำคัญ โดยได้สาระสำคัญลดลงเหลือ 6 ประการ รายการปฏิบัติ ลดลงเหลือ 79 รายการ เป็นการดำเนินงานในลักษณะเดียวกัน

5.3 ผลการประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ พบว่ารูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์มีความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ล้วนอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบ ของรูปแบบจากนักการศึกษา จำนวน 7 คน รวมถึงสังเคราะห์สาระสำคัญของแนวทางการจัดการสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้าง ทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำของกระทรวงศึกษาธิการและนักการศึกษา จำนวน 14 คน แล้วนำไปสอบถามความต้องการ จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 380 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปยกร่างรูปแบบ พร้อมนำร่างของรูปแบบไปจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน พร้อมทำการปรับปรุง องค์ประกอบ สาระสำคัญและรายการของรูปแบบ ตามผลการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เมื่อนำรูปแบบการจัด การศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมจึงมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด รวมถึงนำไปสอบถามโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ จำนวน 95 โรงเรียน รวม 475 คน รูปแบบจึงมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์ประกอบและสาระสำคัญของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับแนวปฏิบัติของโรงเรียนต้นแบบการจัดการศึกษาเพื่อ เสริมสร้างทักษะด้านอาชีพและการมีงานทำ ผลการประเมินจึงเป็นเช่นนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วุฒิ วัฒนธนวุฒิ (2562) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพในโรงเรียนการศึกษาภาคบังคับ โดยในการพัฒนารูปแบบ ได้สอบถามความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของผู้เกี่ยวข้อง และการประชุมสนทนากลุ่มจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพในโรงเรียนการศึกษาภาคบังคับ

มีความถูกต้อง มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกับ สุวิชัย ชินนาชูกิจ (2562) ที่ได้พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในการพัฒนากลยุทธ์ได้สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี แล้วนำไปสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้เกี่ยวข้องและผ่านการประชุมสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

6. ข้อเสนอแนะ

จากการสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ มีความเหมาะสมมีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดดังนั้นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ควรนำรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ไปใช้เพื่อพัฒนาส่งเสริมสมรรถนะของนักเรียนตามความต้องการของตลาดแรงงานเมื่อสำเร็จการศึกษาให้เป็นพลเมืองที่ดีมีทักษะในการคิด ทักษะการทำงานและทักษะชีวิตเพื่อรองรับการพัฒนางาน อันเป็นการสร้างรายได้สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับภูมิลำเนาถิ่นฐานของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนต่อไป

6.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ควรส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กนำรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ไปใช้ในสถานศึกษา

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

6.2.2 ควรศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนที่ส่งผลคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์

7. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *แนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อการมีงานทำ*. องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำตามแนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. <http://www.nitessatun.net/wpcontent/uploads/2016/05/meework001.pdf>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *การขับเคลื่อนการศึกษามัธยมศึกษาไทย 4.0 เพื่อการมีงานทำในศตวรรษที่ 21*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จำ แสงจันทร์. (2561). *การวิจัยและพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษา โดยเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อสร้างอาชีพ* ในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ฉลาด สาโยธา. (2564). *การบริหารจัดการสถานศึกษาด้านการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)* [รายงานการวิจัย]. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1.

- โชคชัย อุดพรม. (2561). แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ดวงนา คนโทเงิน. (2561). แนวทางการบริหารหลักสูตรที่เสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีงานทำของนักเรียนโรงเรียนรัฐราษฎร์วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ธีระ รุณเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. แอล. ที. เพรส.
- มงคล เกตุสุวรรณ. (2561). ความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการมีงานทำของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาพิเศษของจังหวัดชุมพร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มัทนิ ยาค้อมทอง. (2552). ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความรู้เจตคติและทักษะอาชีพของกลุ่มสตรีชมรมแม่บ้านทหารอากาศจังหวัดลพบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสี ทองพันธุ์. (2555). สภาพปัญหาและผลสำเร็จการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ (การฝึกทักษะอาชีพ) และการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน (วิสาหกิจชุมชน) ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดสกลนคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รุ่งชัชดาพร เวะชาติ. (2555). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วชิระ ขวัญเพชร. (2561). การจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์จังหวัดชายแดนภาคใต้ [รายงานการวิจัย]. สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.
- วุฒิ วัฒนธนวุฒิ. (2562). การบริหารการจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพในโรงเรียนการศึกษามาศำดับ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมาน อัครภูมิ. (2550). การบริหารการศึกษายุคใหม่: แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 4). อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). การขับเคลื่อนการศึกษามัธยมศึกษาไทย เพื่อการมีงานทำแห่งศตวรรษที่ 21. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- สายเพชร บุญทองแก้ว. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สุวิธญา ชินธนาชูกิจ. (2562). กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อการมีงานทำโรงเรียนการศึกษามาศำดับ สังกัดสำนักงานการศึกษาพิเศษ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2559). การนำเสนอกิจกรรมทางเลือกการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essential of Psychological Testing*. Harper Collins.